

KONGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES

uti

Blekinge Län

till

KONGL. MAJ:T

i underdånighet afgifne

FEMÅRS - BERÄTTELSE

för åren 1843, 1844, 1845, 1846 och 1847.

STOCKHOLM, 1850.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,

Kongl. Boktryckare.

INLEDNING TILL

Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1817/1821-1851/55.

Kungl. Maj:ts överståthållares i Stockholms stad och Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Sveriges län till Kungl. Maj:t femårsberättelser. Vissa femårsperioder finns även tabellbilagor.

Berättelserna innehåller följande avdelningar:

- Länets allmänna beskaffenhet
- Innevånare
- Näringar
- Politisk författning
- Städer

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetad och utgivet av Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1863-1912. Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes uti Blekinge Län till Kongl. Maj:t i underdånighet afgifne Femårs-Berättelse för åren 1843, 1844, 1845, 1846 och 1847.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2010.

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

KONGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES

uti

Blekinge Län

till

KONGL. MAJ:T

i underdånighet afgifne

F E M Å R S - B E R Ä T T E L S E

för åren 1843, 1844, 1845, 1846 och 1847.

STOCKHOLM, 1850.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,

Kongl. Boktryckare.

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

	Sid.
§ 1. Länets allmänna beskaffenhet.....	3.
§ 2. Länets invånare.....	4.
Folkmängden.....	4.
Välståndet.....	6.
§ 3. Näringarne.....	8.
Jordbruket.....	8.
Bränvinstillverkningen.....	10.
Ängsodlingen och Boskapsskötseln.....	11.
Skogarne.....	11.
Binäringar.....	12.
Laxfisket.....	13.
Salpeterstillverkningen.....	13.
Linne-, Ylle- och Bomullsväfnader.....	13.
Bruk, Färgerier, Garfverier.....	13.
Strömma Bomullsspinneri.....	13.
Handeln.....	13.
Lättade Kommunikationer.....	13.
Odlings- och vattenaftappningsarbeten.....	13.
§ 4. Kammarverk.....	14.
Skiftesverket.....	15.
Statsbidragen.....	15.
Politie.....	15.
Folkundervisningen.....	16.
Fattigvården.....	16.
Helsovården å landet.....	17.
Ronneby helsobrunn.....	17.
Länets lasarett och kurhus.....	18.
Sockne-Apothek.....	18.
Examinerade Barnmorskor.....	18.
Skjutsen.....	18.
Socknemagasin.....	18.
Sparbankar.....	18.
Ett Brandstodsbolag.....	18.

§ 5. Städer.....	19.
Carlskrona.....	19.
Folkmängd.....	19.
Näringsar.....	20.
Handeln och Sjöfarten.....	20.
Handtverkerierne.....	20.
Fem Tobaksfabriker.....	21.
Två Apothek.....	21.
Ett Kopvaerdi-varf.....	21.
Två Boktryckerier och en Boklåda.....	21.
En Sparbank.....	21.
Smålands Privatbank.....	21.
Stadens Styrelse.....	21.
I ecklesiastikt hänseende.....	21.
Stadens Drätselverk. Drätselkommission.....	21.
1:o Tolagskassan.....	21.
2:o Mudderkassan.....	22.
3:o Stenbrokassan.....	22.
4:o Egentliga Drätselkassan.....	22.
Borgerskapets äldstes.....	22.
Ungdomens undervisning.....	23.
Sjukvården.....	23.
Stadens Fattigvårds-inrättning.....	24.
Sedligheten.....	25.
Stadsskjutsen.....	25.
Carlshamn.....	25.
Handeln och Sjöfarten.....	25.
Handtverkerierna.....	26.
Ett Skeppsvarf.....	26.
En Segelduks- och Buldansfabrik.....	26.
Tre Färgerier.....	26.
En Kortfabrik.....	26.
Fem Snus- och Tobaksfabriker.....	27.
Ett Bomullsspinneri.....	27.
Stadens Styrelse.....	27.
I ecklesiastikt hänseende.....	27.
Stadens jord.....	27.
Barnundervisningen.....	28.
Sjukvården.....	28.
Helsobrunn, ett Apothek.....	28.

Stadens fattigvård.....	28.
Sedligheten.....	28.
Stadsskjutsens.....	29.
Sölvesborg.....	29.
Folkmängden.....	29.
Barnundervisningen.....	30.
Sjukvården.....	30.
Fattigförsörjningen.....	30.
Under Carlskrona stad lyda 2:ne köpingar.....	30.
Ronneby.....	30.
Christianopels köping.....	31.

Tabellbilaga

Tabell för Landet inom Blekinge Län

Tabell för Städerne inom Blekinge Län

Underdånig Berättelse om tillståndet i statistiskt och ekonomiskt
hänseende inom Blekinge län för åren 1843, 1844, 1845,
1846 och 1847.

§ 1.

Länets allmänna beskaffenhet.

Fullständig uppgift härom är lemnad uti den berättelse, som år 1833 blifvit afgifven för de då sistförflutna fem år, och några väsendtliga förändringar hafva sedermera icke inträffat, hvarföre blott de hufvudsakligaste omständigheterna här må återgifvas. Blekinge län, med ett område af endast 25^{1/2} kvadratmil, begränsas i öster och söder af Östersjön, i norr af Calmar och Kronobergs län samt i vester af Christianstads län. Den delen af länet, som närmast gränsar till Calmar län, och hela den öppna östra kusten, intilldess den vid Thorhamns udde böjer sig i en annan riktning och inneslutes af öar eller skärgård, nämligen Christianopels och större delen af Thorhamns socknar, består af mindre bördig sand- och klapperjord; stränderna äro kala och marken i allmänhet slät, men i den mån den aflägsnar sig från kusten, innehåller den mera skog, bestående af blandad tall- och löfskog, fordom särdeles ymnig, men nu mera blott undantagsvis af någon större betydenhet; ifrån och med Jemjö är landet mera kuperadt och jorden bördigare, hvilket fortfar till och med Asarum vid Carlshamn, hvarest slättlandet åter öppnar sig emellan den skogbeväxta bergåsen i norr och den öppna hafskusten i söder. De största slätterna utgöras af ägorne till Ysane socken, Sölvesborgs stads- och landtför-samlingar samt den i hafvet utskjutande landttunga, som innefattar Mellby socken. Denna beskrifning af landets yttre gäller dock hufvudsakligen den så kallade strandbygden och till en del mellanbygden. Den så kallade skogsbygden eller länets norra del är i allmänhet mera skogbeväxt och jorden der jämförelsevis mindre bördig; dock finnas äfven der bördiga trakter, särdeles uti Fridlefstad, Rödeby, Tving, Backaryd och Jemshög, hvilka utgöra särskilda

socknar uti länets norra delar, då deremot alla öfrige socknarne, som ej mötas af de nyssnämnde, genomskära hela länet från dess norra gräns till hafvet.

I samma riktning genomskäres provinsen af ett icke ringa antal strömmar eller åar, som bilda flere vattenfall, särdeles der de nalkas kusten, och lemna tillfällen till anläggning af vattenverk, hvilka tillfällen äfven äro begagnade, dock hufvudsakligen för qvarnirättningar. I det inre af landet, der dessa strömmar framgå inom mera låga och släta bäddar, förorsakas derigenom betydlig uppdämning å ängs- och betesmarkerna, hvaraf så kallade mader och kärr uppkomma: så genomlöper Lyckeby å, på en sträcka af 1 à 2 mil, släta marker, som till flere tusen tunnlands vidd lida af vattenstånd; på samma sätt Nettraby å, vid dess lopp genom Tvings och Fridlefstads socknar, och Silltorps å inom Rödeby socken; äfvensom hela trakten omkring insjön Wesan i gränsen emellan Ysane och Gammaltorps socknar är i hög grad vattensjuk; oberäknadt alla smärre kärrtrakter vid mindre bäckar och sjöar.

Klimatet liknar i det närmaste Skånes: strängare vintrar äro sällsynta och våren börjar tidigare, än i det högre liggande Småland.

Länet innefattar 4 härader, nemligen Östra, Medelstad, Bräkne och Listers härader, utgörande, i kameralt och administratift hänseende, två fögderier, af hvilka det ena omfattar Östra och Medelstads härader, samt det andra Bräkne och Listers härader. I afseende på lagskipningen, har länet hittills varit på enahanda sätt fördeladt i två domsagor; men sedan vacance i begge domsagorna numera inträffat, kommer, till följd af Kongl. Majts derom fattade beslut, delning att äga rum, så att hvardera häradet hädanefter skall utgöra särskild domsaga; och antalet af domsagor blir således fyra. Landtsocknarnes antal är 30 och utgöra 18 pastorater, oberäknadt Asarums socken, som är förenad med Carlshamns stadspastorat, samt Sölvesborgs landtförsamling, hvilken har gemensam kyrka med Sölvesborgs stad.

§ 2.

Länets invånare.

Folkmängden, som, enligt 1842 års mantalslängd, utgjorde å landet 76,147 och i städerna 16,719, eller tillsammans 92,866 personer, utgör efter 1847 års mantalslängd:

På landet.	Mankön.	Qvinkön.
Skattskrifna	19,577	21,320.
Skattfria	20,629	21,390.
	<u>40,196.</u>	<u>42,720.</u>
Uti städerna.		
Skattskrifna	3,481	5,915.
Skattfria	3,993	3,665.
	<u>7,474.</u>	<u>9,580.</u>
Summa Skattskrifna.		
Mankön	23,058.	
Qvinkön	<u>27,235.</u>	50,293.
Summa Skattfria.		
Mankön	24,622.	
Qvinkön	<u>25,055.</u>	49,677.
		<u>Summa 99,970.</u>

Bland de skattfria äro här äfven räknade gemenskapen vid flottan, som njuta befrielse från personella utskylder och år 1847 utgjorde å landet 1,268 samt i städerna 1,033. För de 5 år, denna berättelse omfattar, visar sig en tillväxt i folkmängden af 7,104 personer eller i medeltal närmast 1,421 om året. År 1827 utgjorde länets folkmängd 78,789 personer och tillökningen under en tidrymd af 20 år är således = 21,181 eller omkring 27 procent. Om denna visserligen betydliga tillväxt af folkmängden inom länet må anses innefatta en fördel eller dess motsats, ankommer naturligtvis derpå, huruvida utvägarne till bergning äro tillräckliga och om dessa utvägar rätt begagnas. Den hufvudsakligaste näringsutvägen är jordbruket, och oaktadt odlingsarbeten under sednare åren betydligt framskridit och alltjemnt fortgå, finnas ännu inom länet högst betydliga ägovidder att upparbeta. I den mån så sker och brukningsättet derjemte förbättras samt afkastningen äfven sålunda ökes, bör tillfälle icke saknas för den å landet bosatta befolkning att hafva sin bergning af och vid jordbruket. Sällan inträffar, åtminstone under vanliga förhållanden, att en flitig och ordentlig arbetare saknar sysselsättning och en emot hans behof svarande ersättning för sin möda, ehvad denna nedlägges på egen eller andras jord. Men ty värr är antalet af dem, hos hvilka idoghet och ordentlighet brista, icke ringa, och ontanka för framtiden är en egenskap, som icke

ofta förekommer hos den arbetande klassen, minst hos den egentliga daglönaren: Han beflitar sig således icke derom, att under det goda året, då tillfället till daglig förtjenst står öppet och priserne på lifsförnödenheter äro låga, bespara något för ett annat svårare år: i stället antingen minskar han kvantiteten af sitt arbete eller använder han illa hvad han förtjenar, och den naturliga foljden deraf är fattigdom och nöd då missväxt inträffar samt af sådan anledning priserne å lifsmedel höjas. Till stegrandet af denna nöd bidrager ock den omständighet, att arbetet lika med hvarje annan vara, i hänseende till priset derå, beroende på tillgång och behof icke sällan faller i värde, just då andra varor stiga, enär samma orsak, som vållat höjningen i värdet å de sednare, eller minskad tillgång, äfven minskar behofvet och förmågan, att använda arbetet. På en gång blir både tillfället till arbete och ersättningen för hvad som lemvas mindre, samt arbetaren sålunda i dubbelt afseende beröfvad medlet till bergning. Häruti ligger den största vådan af bosättningar, som tillkomma uteslutande eller hufvudsakligast med beräkning på de medel till bergning, som skola hemtas från arbetsbiträde vid andras jordbruk; och sådana bosättningar inträffa visserligen inom detta län mera ofta än önskligt och nyttigt är. — Sedligheten är i tilltagande och bränvinsupandet aftager. Det anses numera skamligt, att vara rusig. Vid allmogens gillen finnes visserligen ännu bränvinet såsom en nödvändig artikel, men det hvarken bjudes eller njutes i öfvermått. Den måttlighet som sålunda redan iakttages, förnämligast af de förmögnare bland allmogen samt deras barn och husfolk, skall småningom, genom exemplets verkan, äfven mera allmänt vinna insteg hos de fattigare klasserna och, i förening med den bättre upplysning och bildning, som ett ordnad folkskoleväsende måste medföra, otvifvelaktigt återlifva hågen för ordning och arbetsambet, dessa oestergifliga vilkor för trefnad och välstånd.

Välståndet hos allmogen är visserligen mindre än det fordom varit och många äro fattiga och skuldsatta; att ett tillbakaskridande uti den ekonomiska ställningen under de sistförflutna fem åren ägt rum, kan dock icke såsom säkert antagas: fastheldre synes ställningen vara något förbättrad, helst om man mäter densamma efter förhållandet med lagsökningsmål och utmätningar. Landskansliets diarium öfver utsökningsmål upptog för 1842 ett antal af 7,208, men för 1847 blott 4,306, och hvilken minskning, som äfven under innevarande år fortfar, är så mycket mera anmärkningsvärd, som 1846 års missväxt och deraf under det följande året föranledda skuldsättningar för lifsförnödenheter synas hafva bort medföra ett motsatt resultat. Antalet af verkställda

utmätningar har på lika sätt aftagit, särdeles i afseende på fast egendom, hvaraf executiv försäljning numera sällan äger rum. Det är dock möjligt, att dessa förhållanden hafva sin grund i den större och lättare tillgång på penningar, som uppkommit sedan icke allenast ett afdelningskontor för Smålands Privatbank här blifvit inrättadt, utan provinsen jemväl vunnit delaktighet i Hypotheksföreningen för de Småländska länen; äfvensom en ytterligare betydlig tillgång blifvit beredd genom de af Kongl. Maj:t beviljade lån, för anläggning af salpeterlador; Således kan något säkert omdöme, rörande den verkliga ställningen, icke fattas förr, än framdeles visar sig, huruvida ingångna förbindelser blifva ordentligen fullgjorda. En af de i föregående femårsberättelser uppgifne orsaker till allmogens skuldsättning synes emellertid hafva aftagit, eller kontrakterne om leverering af större bränvinspartier, med utsatta viten för underlåtet fullgörande, hvilka kontrakter, åtminstone i lagsökningsväg, mera sällan förekomma; och en annan omständighet, som bör verka till den ekonomiska ställningens förbättrande för jordbrukaren, finnes deruti, att, oakadt produktionen af jordbrukets alster ökats, försäljningspriserna här i orten stigit högst betydligt, utöfver de förr vanliga.

En särskild klass af befolkningen finnes emellertid, hvilkens ställning är ytterst svår och synes nära ohjelpig, nämligen de vid kusterna och i skärgården bosatte fiskare, som idka fiske såsom hufvudnäring och icke tillika hafva jordbruk, eller hafva det i så liten skala, att det icke kan komma i beräkning: Om dem skall nedanföre vidare nämnas.

Förhållandet i afseende på antalet af begångne brott under sistförflutne 5 år, torde vara ungefärligen enahanda som under de nästförutgångne. Blekingsboens lynne är sådant, att han lätt retas till vrede, hvarigenom uppkomma slagsmål och våldsamheter emot person, helst då den medfödda retligheten ökas genom förtäring af rusgifvande drycker: dröp och misshandel i bråd skillnad förekomma således ofta: mord eller annat öfverlagdt och uppsåtligt våld emot person mera sällan. Brotten emot ägande rätt, såsom rån och särdeles stölder, synas här som annorstädes till en stor del hafva sin orsak i nöd och svårigheten att erhålla arbetsförtjenst: i den mån medlen till lifsberging ökas eller minskas, i samma mån, fast i omvänt förhållande, minskas eller ökas jemväl dessa brott. Så visar sig en märklig skillnad emellan förhållandet härutinnan under 1847 och innevarande år. Förstnämnde år, då, i följd af det nästförutgångna årets felslagna skörd och det särskilda förhållandet med årsväxten inom nästan hela Europa, till en början brist och sedermera ovanligt höga priser på spanmål uppkommo, fylldes alla häkten med brotts-

lingar, långt utöfver det antal, för hvilka utrymme varit beräknadt; hvaremot fångantalet under innevarande år, sedan ymnigare skördar inträffat och tillfälle till arbetsförtjenst icke saknas, mången gång utgjort mindre än hälften och sällan mer än $\frac{1}{3}$ delar af hvad det var vid samma tider under förra året. Tillfälligtvis stiga brotten i antal äfven af den orsak, att straff- och korrektionsfångar frigifvas, hvilka antingen till följd af egen oförbätterlig böjelse till det onda, eller i brist på utväg till ärlig försörjning, den man inom kommunerna icke eller är särdeles benägen att dem bereda, begå förnyade brott och dervid icke sakna deltagare och anhängare på landsbygden, helst inom vissa socknar; ty äfven i dessa afseenden är förhållandet högst skiljaktigt inom olika delar af länet, så att brott både till större antal och af svårare art förekomma, mera i den ena än i den andra socknen. Ett förändradt straff- och fängelse-system, i förening med den moraliska förbättring, som är att förvänta af redan vidtagne åtgärder, skulle otvifvelaktigt bidraga till brottens förminskande; och mycket kan redan vara att hoppas, då det nya länsfängelset med celler, som nu är under byggnad härstädes, kan komma att användas.

§ 3.

Nüringarne.

Jordbruket har under sednare åren vunnit förkofran, både genom fortsatta nyodlingar och genom ett förbättradt brukningssätt, medelst användande af växelbruk och trädesjord, hvilket, ehuru ännu långt ifrån allmänt, dock synes vinna allt mer och mer förtroende. Erfarenheten har visat nödvändigheten, att äfven här i länet lemna en större del af den jord i träde, som hösttiden skall besås, eller åtminstone under föregående sommar blott begagna den för sådana säden, hvaraf tidig skörd erhålles, ty om än sådant, med afseende å den Blekingska jordens i allmänhet ovanliga bördighet, icke är ovilkorligen nödigt, för att erhålla en någorlunda god afkastning, få dock de jordbrukare, som följa det hittills vanliga brukningssättet, att hafva vårsäd eller potates å samma åkrar, som om hösten skola besås, till egen skada erfara trädens behöflighet, när, såsom förhållandet vanligen är, de förra sädesslagen icke hinna mogna och skördas, innan tiden för höstsåningen är inne och regnig väderlek eller köld sedermera försvårar eller alldeles hindrar sädden. Förhållanderna under sist förflutna qvinquennium hafva i många afseenden varit mindre gynn samma: 1843 års skörd var i sin helhet någorlunda fördelaktig, utom i afseende

afseende på fodertillgången, som var under medelmåttan; 1844 visade sig förhållandet med höet enahanda som föregångna året, ehuru det var mindre väl bergadt: sädesgrödan var, i anseende till qvantiteten, fullt medelmåttig, men såsom vuxen och mognad under ovanligt ofördelaktig våt väderlek, till kvaliteten i allmänhet så dålig, att den vid brödbakning måste uppblandas med gammal säd; och den fortfarande regniga väderleken försvärade äfven höstutsädet; 1845 var grödan af alla slag, utom af hvete, under medelmåttan; af råg hade under föregående höst icke kunnat utsås så mycket, som vanligt, och hvad som blifvit sådt lemnade, till följd af ihållande sommartorka, svag, ehuru väl bergad afkastning; samma orsak verkade äfven ofördelaktigt på vår-rågen och öfriga vårsäden, af hvilken sednare bergningen dessutom försvärades genom inträffadt länge fortfarande regn, så att ännu i medlet af Oktober månad en stor del deraf omogen stod på rot och sedermera blef alldeles oanvändbar. Potatesväxten fanns derjemte mera allmänt angripen af röta; gräsväxten hade visserligen lemnat god och väl bergad skörd, men fodertillgången var dock otillräcklig, i anseende till bristen på balm; 1846 års skörd utföll likaledes under medelmåttan: höet var en tredjedel mindre än nästföregående år, och den redan till en början ringa afkastningen af potates, som inom större delen af länet var $\frac{1}{3}$ till och med hälften mindre än vanligt, förminskades ytterligare genom förruttnelse till följd af den så kallade potatessjukan. Följderna af dessa förhållanden blefvo ock märkbarare tidigt påföljde vår: potates utgör den hufvudsakligaste födan, särdeles för de fattigare klasserne, och då nu till bristen derpå, jemte varans synnerliga fördyrande, kom en alldeles utomordentlig stegring af priserna å spannmål, såsom följd af missväxten inom de flesta länder i Europa, äfvensom till en början inom orten saknades tillgång på spannmål, så inträffade verklig hungersnöd bland de fattigare klasserne; men denna förmildrades dock snart och de svåraste följderna afhjelpes genom de understöd, som dels af Kongl. Majt nädigst förunnades, medelst ett anslag af 50,000 R:dr Banko, deraf 1,000 R:dr såsom gifva och resten såsom räntefritt lån, dels ock genom enskilda bidrag till belopp af omkring 12,000 R:dr; äfvensom genom den hjälp länets bättre lottade invånare omedelbarligen lemnade åt nödlidande. Vid förvaltningen och fördelningen af undsättningsmedlen erhöi Länsstyrelsen lika nitiskt som verksamt biträde af så väl härvarande hushållnings-sällskaps förvaltningsutskott, som en särskildt bildad undsättningskomité, och det blef genom de gemensamma bemödanderne möjligt, att icke allenast tillhandahålla hvad som oundgängligen erfordrades till brödföda och utsäde, utan ock

bespara af statsmedlen närmare 14,000 R:dr samt af gåfvomedlen för framtida behof 2,000 R:dr. Vigtig var ock den hjälp, som i nödens stund, då alla andra tillgångar å spannmål voro medtagne, erhöles derigenom, att Kongl. Maj:t tillät utlemnande från Flottans magasin i Carlskrona af 6 å 700 tunnor spannmål.

Sistlidet år 1847 lemnade i afseende på skörden ett ganska fördelaktigt resultat. Hvete och råg gaf fullgod eller mera än medelmåttig afkastning och enahanda förhållande ägde rum med ärtor, bönor och vicker; hafre och synnerligast kornskörden blef väl under medelmåttan, men potäterne lemnade en vida större qvantitet än föregående året, ehuru till en del angripen af röta: och foderväxterne så af gräs som halm, med undantag af kornhalmen, lemnade fullgod skörd. De lyckliga följderna häraf hafva ock varit, att den vid innevarande års början till betalning förfallna hälft af undsättningslånet utan några rester och utskylderne i allmänhet på lika sätt som förut kunnat utgå, samt att de skaror af tiggare, som under föregående årets nöd öfversvämmade stad och land, åter försvunnit.

Råg, korn och, ehuru i mindre mån, hafre äro, jemte potates, länets hufvudsäden. Af hvete utsås blott omkring 1,000 tunnor; vår-råg, äfvensom kålrötter och rofvor, brukas egentligen i skogstrakterne; utsädet af ärtor, vicker och blandsäd sker hufvudsakligen för eget behof; och lika förhållande är med lin och hampa. Sädesproduktionen inom länet skulle otvifvelaktigt fullt motsvara dess invånares behof, om icke en stor del af skörden åtgick för bränvinstillverkning, samt för detta ändamål alltför mycken jord användes till potatesplantering, så att enligt bifogade tabell, då det öfriga utsädet sammanlagt utgör omkring 32,000 tunnor, uppgår potatesutsädet ensamt till nära 38,000 tunnor, hvilket utsäde fordrar en jordrymd af 7 å 8,000 tunnland och upptager ungefärligen $\frac{1}{3}$ af hela den åkerjord; som årligen besås. Nu förbrukas här mycket spannmål, som hitföres från andra orter, hufvudsakligast från Skåne och Öland.

Huruvida *Bränvinstillverkningen* inom länet under sednare åren på det hela blifvit ökad eller minskad eller varit lika med hvad den tillförene utgjort, är nästan omöjligt, att med säkerhet bestämma. År 1828 var pannornas antal 2,424 och år 1847 utgjorde antalet af till begagnande för bränvinstillverkning å landet anmälda redskap blott 1,062, men genom förbättrade metoder vid tillverkningen och särdeles användandet af ångapparater, torde dock ett i det närmaste lika stort tillverkningsbelopp som tillförene hafva åstadkommits. Emellertid har bränvinsbränningen verkligen aftagit inom östra delen af länet,

der många bland så väl ståndspersoner som allmoge nedlagt sina brännerier eller endast begagna dem, då sådant anses nödigt för att tillgodogöra skadad eller för förskämning utsatt potates, och hvarest för öfrigt blott finnes ett ångbränneri samt 2:ne pannor i andra klassen, då alla öfrige tillhöra 1:sta klassen; hvaremot inom vestra fögderiet finnas flere ångbrännerier.

Ångsodlingen och Boskapsskötseln synes numera omfattas med någon större uppmärksamhet äfven af allmogen. De förmögnare deribland hafva, i likhet med hvad ståndspersoner iakttaga, börjat med odling af klöfver och thimotej samt införandet af artificiella ängar; och har hushållnings-sällskapets förvaltnings-utskott biträdt med anskaffande af frö till foderväxter, hufvudsakligast klöfver. Kreaturen äro dock i allmänhet små och foderbristen under några af de förflutna åren, synnerligast 1846, föranledde, att många kreatur måste slagtas, så att antalet deraf betydligt minskats, hvilket verkat stegring af priserna, som åter i sin mån lockat till ytterligare försäljning. Från några delar af länet försäljes årligen ett icke obetydligt antal slagtboskap, nämligen från Jemshögs, Backaryds och Tyvings socknar, hvilket säkerligen så från dessa som från andra trakter skulle vara än betydligare, om allmogen mindre befattade sig med körslor, särdeles af ved och virke till städerna, hvarigenom dels behovet af dragare blir större, dels ock dessa försvagas och blifva magra, helst oxen merändels alltför tidigt begagnas såsom dragare. De närmast städerna belägne gårdar och hemman afyttra der mjölk och färskt smör samt hemta häraf en god inkomst; men städernes hufvudsakliga behof af smör och ost hitföres från Småland. *Svinskötseln* drifves, i anseende till bränvinsbränningen, i stor skala och med fördel inom vestra fögderiet, hvarifrån mycket fläsk årligen afyttras. *Färafveln* är ringa och i allmänhet har allmogen ej flere får, än som erfordras för eget behof. Blott på Johanneshus säteri, tillhörigt Grefvinnan A. Wachtmeister, finnes ett större schäferi, der under sistlidet år underhöllos 625 får, hvilka lemnade 1,112 \mathcal{L} ull, som i Norrköping försålles till 1 R:dr 28 sk. banko per \mathcal{L} . Vanliga priset här i orten å finare ull är 40 sk. å 1 R:dr och för gröfre 32 sk. banko per \mathcal{L} . *Hästafveln* har blifvit betydligt förbättrad derigenom, att landtbeskälare från Flyinge hingstdepot årligen varit här stationerade.

Skogarne värdas i allmänhet icke bättre än tillföre; dock har inom några trakter ett bättre hushållningssätt och mera sparsamhet i deras anlåtande börjat iakttagas. Vid de under Johanneshus ofvanberörda säteri lydande högst betydliga skogar i Hjortsberga och Edestads med flera socknar af Medelstads härads är en Tysk Förster autagen, och exemplet af der införda rationella hushållningssätt verkar fördelaktigt i afseende på skogsbruket inom angränsande

trakter. Härförutan finnas betydliga skogstillgångar inom Jemshögs och Tvings socknar samt till en del äfven inom Backaryds socken och å vissa hemman i Christianopels socken. Deremot äro hemmanen inom de så kallade skogsbygderna af Augerums och Rödeby socknar snart alldeles blottade på skog, hvar till, jemte det oförståndiga hushållningssätt, hvilket der som i de fleste andre bygder fortsattes, i betydlig mån bidrager, att skog och mark användes till svedjande, för att åt den talrika befolkningen å de i små delar klufna hemmanen bereda tillgång på säd till brödfödan; och föga hopp är för hand, att härmed skall ske något återhåll, då åkerjorden är högst inskränkt och af mindre bördig beskaffenhet, så att begagnandet af svedjeland numera är ett nödvändigt ondt. På sednare åren har emellertid mycken skog blifvit besparad derigenom, att man börjat mera allmänt anlägga stenmurar, äfvensom i denna ort förut okända eller åtminstone obegagnade tillgångar på bränntorf blifvit upptäckta och använda, som jemväl medfört minskning i skogsåtgången.

Bland *binäringar* här är länet intaga fiskerierne, synnerligast sill- eller strömmingsfisket, första rummet. En stor del af invånarne icke allenast i skärgården, utan äfven de vid kusterne bosatte, hafva deraf haft sin bergning; men denna näring har år efter annat blifvit allt mindre lönande, så att strömmingsfisket sistlidet år nära nog icke gaf mer än hvad som åtgick för fiskrarnes eget behof, och i bredd dermed synes det öfriga skärgårdsfisket af torsk, gäddor, flundror, aborrar och ål vara i jemnt aftagande. Följderne häraf äro ganska menliga, icke allenast för fiskrarne sjelfve, utan ock för den fattigare befolkningen i öfrigt, hvars hufvudsakliga födoämne utgjorts af fisk jemte potates, då de tillforene kunnat för en ringa penning förse sig med hvad de af den förra behöft, men priset derå numera betydligt stigit, utan att likväl en sådan prisförhöjning på långt när ersatt fiskrarne hvad de genom minskad fångst förlorat. Der fiskrarne varit ägare af jord, och denna till omfång och beskaffenhet tillika sådan, att de såsom jordbrukare kunnat deraf hafva sin bergning, hafva de öfvergifvit fisket och i stället egnat sig åt jordbruk. Fördelen häraf har snart visat sig, och i stället för fattiga, ofta till seder och lefuadssätt mindre ordentliga fiskare, hafva de blifvit välmående bönder. Detta är hufvudsakligen förhållandet med dem, som bebo de fruktbara öarne Senoren i Ramdala socken och Sturkö, hvilken sednare, med 10 $\frac{1}{2}$ mantal, bildar en särskild socken och hvarest numera endast finnas 2 så kallade vrak-ekor för hafsfisket och en fiskare, som icke är hemmansägare; hvarjemte brott och utmätningar der äro högst sällsynta och de behöfvandes antal icke uppgår till stort mera än en procent af befolkningens antal. Några andra öar finnas vis-

serligen, likasom de förra belägna i östra skärgården, hvilka äro satte i hemmantal eller der jordbruk idkas, nämligen Tjurkö, Aspö och Hasselö, samt Utlängan, Inlängan och Östra Hästholmen med flera; men dels är jorden derstädes icke lika fruktbar som på Senoren och Sturkö och dels är den mera styckad och ägolotterne alltför små, att jordbruket ensamt skulle lemna tillräckligt för bergningen. Fisket fortsattes således derifrån både af hemmansägarna sjelfve och af andre personer, som med deras tillstånd bosatt sig der; och utkomsten är i allmänhet knapp. Än mera svår är ställningen för dem, som bo på de nästan alldeles ofruktbara klipporna i yttre skärgården, eller på kusten af fasta landet. Det största antalet sådana fiskare finnes inom Mellby socken, der vid 7 särskilda så kallade fiskelägen emellan 2 och 300 fiskarehushåll, med öfver 1,200 personer, äro bosatte på andras jord. *Laxfisket* vid Edeholm har lemnat betydlig behållning, och *kronolaxfisket* vid Morrum har jemväl under dessa åren varit bortarrenderadt för 2,950 R:dr banko.

Några andra binäringar af betydighet idkas icke inom länet. *Salpeter-tillverkningen* hade nästan alldeles upphört, men torde, i följd af de understöd, som från salpeterfonden blifvit lemnade, ånyo upplifvas.

Linne-, Ylle- och Bomullsväfnader tillverkas egentligen endast för eget behof. Antalet af *Bruk, Färgerier, Garfverier* med flere dylika anläggningar är i bifogade tabell upptaget. Främsta rummet deribland intager *Strömma Bomullsspinneri* vid Carlshamn, hvilket under sednare åren blifvit mycket förbättradt och tillökt.

Handeln inskränker sig till afsättning af potates, brännvin, viktualier och skogseffekter. Priserne hafva under de förlutna åren stigit betydligt, hvilket ostridigt är gynsamt för landtmanen, blott han icke derigenom låter förleda sig, att vända sin omtanka från det egentliga jordbruket till bränvinsfabrikationen eller att alltför mycket anlita skogarne.

Lättade Kommunikationer befordra en lifligare rörelse, som åter framkallar ökad produktion både af jordbruket och industrien. Något är i detta afseende redan tillgjordt genom åtskilliga vägars förbättring, dertill bidrag af statsmedel nådigst blifvit beviljade; men mycket återstår ännu. Folket är villigt, att härtill bidraga, men förmår icke allt af egen kraft och ytterligare understöd för arbeten i samma riktning hafva således blifvit i underdånighet begärde.

Enahanda är förhållandet med större *odlings- och vattenastappningsarbeten*. Många nyodlingar hafva redan blifvit verkställda äfven å mark så stenig och oländig, att man vid dess betraktande i ouppodladt skick skulle anse den icke vara arbetet värd, samt att i andra provinser, der marken i allmänhet är

mera jemn och stenfri, ingen skulle på odlingen af sådan jord nedlägga arbete; dock lönar det sig ganska väl, och odlaren erhåller i blifvande skördar full ersättning för använd kostnad och möda. Emellertid finnes, på sätt här ofvan i beskrifningen, angående länets allmänna beskaffenhet, blifvit uppgifvet, högst betydliga ägovidder, bestående af madängar och kärtrakter, till flere tusen tunnlands vidd, hvilkas uttorkande och odling vore synnerligen önskvärd både för att derigenom öppna nya näringsutvägar för den talrika befolkningen inom provinsen och för att betrygga skördarne å den redan odlade jorden, hvilken nu, genom inflytelsen från dessa vattensjuka trakter, är utsatt för skada, dels af öfversvämning och dels af frost; men enär delägarne icke förmå, att utan understöd af lån från statens sida verkställa de arbeten, som i nämnde afseende erfordras, och några medel härtill för närvarande icke lära vara anslagne, är föga utsigt för hand, att desamma skola företagas.

§ 4.

Kammarverk.

Den till denna berättelse hörande tabell visar, att länets sammanräknade förmedlade hemmantal utgör 1,083; varande naturen af de särskilda hemmanen och af åtskillige andre lägenheter likaledes i tabellen upptagen. Sjelfägande jordbrukare utgöra ett antal af 5,968, arrendatorer och brukare af andras jord 468; äfven sedan sista Femårsberättelsen afgafs, har hemmansklyfningen fortgått. Hela antalet af utklufna hemmansdelar, under $\frac{1}{2}$ mantal, utgör omkring 2,070, bland hvilka 1,040 äro mindre än $\frac{1}{6}$ mantal; dock bör härvid anmärkas, att sådane mindre hemmansdelar ofta nog äro förenade till sambruk med annat större hemman och tillhör samma ägare. Den starkaste klyfningen förekommer i allmänhet inom skogsbygderne och, isynnerhet på öarne samt å hemman vid kusten, hvilkas innehafvare idka fiske; och må såsom exempel i sistnämnde afseenden anföras, att $\frac{1}{2}$ mantal i Sanda, beläget på Sturkö, men tillhörande Läsens socken, är deladt i 16 lotter, deribland de fjorton gå nuder $\frac{1}{2}$ mantal ända ned till $\frac{1}{16}$:del; att på Tjurkö, som tillhör Åugerums socken, förekomma åbolotter om blott $\frac{1}{12}$ mantal, då på fasta landet af samma socken, oaktadt klyfningen äfven der är högst betydlig, minsta hemmandel, som tillhör särskilt åbo, är $\frac{1}{8}$ mantal; att Hasselö $3\frac{1}{4}$ mantal i Förcärle socken är fördelad i 107 delar, deribland 95 äro under $\frac{1}{6}$ mantal ända ned till $\frac{1}{16}$:dels; äfven på fasta landet förekomma icke sällan dylika mindre åbolotter, såsom $\frac{1}{8}$:del, $\frac{1}{12}$:del och så vidare till och med $\frac{1}{16}$:del. Att ingen åbo

kan vara besuten å så ringa hemmantal är uppenbart; men emellertid måste, till följd af hemmanens olika storlek och godhet, mantalet i fråga om besutenhet alltid blifva en osäker mätare: sålunda visar sig ock, att oaktadt socknarne Sturkö med 68, Sillhöfda med 76 och Backaryd med 88 utklufna lotter under ett $\frac{1}{2}$ mantal, i förhållande till hemmantalet företer den starkaste klyfningen, hemmansinnehafvarne der i allmänhet dock berga sig bättre än de, hvilka inom andra socknar bebo vida större hemmansdelar. Inom Sillhöfda socken finnes 1 mantal Baggetånga med 18 åboer samt en befolkning af 317 personer; och det oaktadt berga de sig i allmänhet väl.

Till posthemman äro anslagne $11\frac{1}{4}$ mantal och $6\frac{3}{4}$ mantal utgöra gästgifveri.

Skiftesverket har fortgått till allmän belåtenhet. Under nästförflutna fem år hafva $52\frac{1}{4}$ mantal undergått laga skifte, och sådant har blifvit begärddt, men ännu ej fullbordadt å $57\frac{3}{4}$ mantal; oberäknade hemmansklyfningar, som blifvit verkställda å förut genom enskifte eller laga skifte utbrutne hemman, så att numera knappt $\frac{1}{3}$ af all jord inom länet, efter hemmantal räknadt, återstår, hvarå skifte icke är ifrågasatt; och med undantag af några få större byelag äro de fleste återstående hemmanen antingen ensåka gårdar, eller utgöra de delar af någre inom länet befintlige större possessioner, bland hvilka Johanneshus och Tromtö fideikommisssegendom ensamt innefatta $50\frac{1}{4}$ mantal.

Statsbidragen äro i tabellen för landet beräknade till sammanlagdt 273,628 R:dr 23 sk. 1 rst. En icke obetydlig tillökning i vissa hemmansutskylder har uppkommit, dels derigenom, att hemman, hvilka förut varit fria från rotering, blifvit sådan ålagd och måste erlægga vacance-afgift med efterräkning från år 1835; dels ock dymedelst, att de så kallade öfverskottsräntorne från och med år 1844 utgå med förvandling efter markegångspris. I Blekinge äro nämligen jordeboks- och hemmantalsräntorne indelade till båtsmanshållet sålunda, att för vissa dalers ränta skall hållas en båtsman; och då ett hemman har större ränta, än som motsvaras af dess rustning, skall öfverskottet deraf utgifvas och tillfalla andra hemman, hvilkas räntor, efter fastställda grunder, icke motsvara rustningskostnaden. Dessa öfverskottsräntor erlades tillföre med blott 16 sk. banko för hvarje räntedal, men utgå nu med förvandling efter den i markegångstaxan bestämda kostnaden för effektiv rustning.

Politie. Ordningens vidmakthållande besörjes å landet af tvänne Kronofogdar med 9 länsmän, jemte kronofjerdingsmän och byordningsmän. Dessutom finnas i länet två Landsfiskaler. I afseende på den verksamhet, som i lika ändamål borde kunna påräknas af socknenämnder och tillsyningsmän, är

ännu mycket öfrigt att önska; ofta förspörjes klagan öfver brott emot person och isynnerhet emot ägande rätt; men man besinnar icke, att dessa lika ofta hafva sin orsak i omöjligheten för den en gång brottslige, att på ärligt sätt förtjena sitt uppehälle, då den bättre lottade är obenägen, att härtill lemna honom tillfälle, som orsaken till brottet är, att söka i den brottsliges egen förderfvade natur och onda böjelser; och ett säkert bevis för sanningen häraf finnes uti mängden af sådane, som dels, ehuru berättigade att frigifvas från härvarande afdelning af kronoarbeta-korpsen, dock frivilligt der qvarstanna, dels ock anmäla sig, att åter blifva derstädes anställda såsom frivillige, ja till och med anhålla, att blifva domde till en sådan förlust af friheten. Vid de resor jag gjort i länet, har jag ock iakttagit tillfället, att fasta folkets uppmärksamhet på dessa förhållanden, äfvensom derpå, att det för den fåtaliga ordinarie kronobetjeningen är omöjligt, att, som sig bör, upprätthålla ordningen, så vida icke invånarne sjelfve dertill medverka; och i den mån öfvertygelsen härom hinner vinna insteg, skola de institutioner, som i sådant ändamål tillkommit, säkerligen till allmän nytta mera utvecklas och blifva verksamma.

Folkundervisningen är inom alla församlingar i länet, med undantag af trenne, ordnad i öfverensstämmelse med Kongl. Majts nådiga stadga den 18 Juni 1842 och bestrides af vederbörligen examinerade lärare dels i fasta och dels i flyttbara skolor. De tre socknar, der sådant ännu icke skett, äro Listerby, hvarest anledningen dertill är, att en till skolhus inköpt byggnad icke fått tillträdas och hunnit iordningställas så tidigt, att skolan före den i allmänhet bestämda tiden kunnat öppnas; samt Ramdala och Jemjö församlingar, der klagan blifvit förd öfver de i detta afseende fattade beslut.

Fattigvården. Denna har inom alla församlingar blifvit organiserad, med iakttagande af föreskrifterne i Kongl. Majts nådiga Förordning den 25 Maj 1847; och särskilda bestämmelser äro enligt 2 § i samma författning uppgjorde och af Kongl. Majts Befallningshafvande pröfvade för alla de fattigvårdssamhällen, hvilka icke haft förut af Kongl. Majt fastställda reglementen. De behöfvandes antal är emellertid stort, och exempel saknas icke eller, att personer söka, att obehörigen åtkomma fattighjelp; bordorna af fattigvården äro således ganska tunga; och fattigvårdssamhällen finnas, der kostnaderne härför kunna beräknas till 100 R:dr banko af hvarje helt mantal. Ju mera man lär sig, att rätt uppfatta föreskrifterne i den nya Fattigvårdsförordningen, desto mera finner man fördelarne deraf; man börjar ock allmänt inse, att, till afhjelpande för framtiden af det onda, som för närvarande så mycket öfverklagas,

klagas, eller lättjan och liderligheten hos mängden af den lösa befolkningen, hvarigenom åter alstras brott och oordningar af alla slag, jemte nöd och uselhet, enda och säkraste medlet är, att taga vård om de unga, så att de i tid erhålla undervisning, vänjas till arbete och afhållas från bettlande. Derföre hafva ock så väl ståndspersoner som de mera upplysta bland allmogen ådagalagt en berömvärd benägenhet, att, med kännbara uppoffringar, bidra till skole- och fattigväsandets ordnande, och på flere ställen har man, såsom ett tjenligt medel, att förmå barnen till begagnande af skolundervisningen, gjort sådant till vilkor för fattigunderstöds åtnjutande. Hvad man dock allmänt anmärker, såsom en olägenhet af eller rättare brist uti föreskrifterne i berörde Författning, är, att en hemmansägare kan egenmäktigt och utan särskild påföljd för sig, genom upplåtande af mindre jordstycken till bostäder åt personer, hvilka sedermera falla fattigvården till last, öka den gemensamma tungan deraf. Det inträffar nämligen ofta, att hemmansägare, antingen sedan de kommit på obestånd och för att skaffa sig en tillgång för ögonblicket, eller ock eljest, af lättsinne eller med beräkning, afsöndra mindre jordstycken till personer, hvilka der bosätta sig och ingå äktenskap. Då nu hemmanet försäljes eller innehafvaren af lägenheten, sedan han vid tillträdet, till afbetalning å köpeskillingen, användt den lilla summa han förut ägt, icke kan betala hvad som återstår, blir han med hustru och barn drifven från lägenheten och deras försörjning faller då vanligen fattigvården till last. Denna olägenhet har dock funnits äfven före författningens utfärdande; men man försökte då, att genom öfverenskommelser inom socknarne lägga band på det ifrågavarande missbruket; sådant var då icke mera än nu lagligt, och blef utan verkan, då deröfver klagades; men i annat fall verkade det visserligen något. Bland orsakerna till den mängd fattiga, som finnas å landsbygden i Blekinge, må äfven räknas den omständighet, att provinsen håller icke mindre än 1,500 båtsmän. Dessa äro vanligen gifta och hafva barn. Om de äro arbetsamma och ordentliga, berga de sig någorlunda bra, så länge de äro i tjenst; men när de afskedas eller dö, komma deras hustrur och barn merändels i nöd och måste anlita fattigvården.

Helsovården å landet besörjes af två Provincialläkare med stationer i Carlskrona och Sölvesborg. Den å förra stationen är derjemte anställd såsom läkare vid *Ronneby helsobrunn*, hvilken brunnsinrättning under sednare åren blifvit anseeligt utvidgad, så till omfång, som till byggnader, deraf åtskilliga nya blifvit uppförde.

Länets lasarett och kurhus har likaledes vunnit ytterligare utvidgning genom inköp af en derintill belägen tomt med åbyggnad, så att utrymme nu finnes för 36 patienter å kurhuset och 24 å lasarettet. Antalet patienter har under de förflutna fem åren i medeltal årligen utgjort 182 å den förra afdelningen och 43 å lasarettssafdelningen. Lasarettsfonden utgjorde vid 1847 års slut 15,212 R:dr 3 sk. 4 rst. Kurhusafgifterna, som hittills utgått med 5 sk. banko af hvarje person, hafva i medeltal lemnat en årlig tillgång af 4,791 R:dr 4 sk.; sedan utgifterna för kurhuset först blifvit dermed bestridde, har öfverskottet användts för lasarettet, och genom den derå uppkomna behållning har ofvanberörde fond blifvit bildad. Då sistnämnde inrättungs bestånd nu på sådant sätt är betryggad, har Direktionen funnit sig kunna medgifva socknarne, att för deras fattige åtnjuta fri läkarevård derstädes, motsvarande ett kostnadsbelopp af omkring 1,000 R:dr banko årligen, dermed hvarje sockens andel i denna förmån bestämmas efter dess deltagande i kurhusafgiften.

Sockne-Apothek finnes blott ett, nämligen i Ronneby köping.

Examinerade Barnmorskor finnas i alla socknar inom Bräkne och Listers härad; äfvensom uti Tvings, Nettraby, Hjortsberga, Edestad, Listerby, Förkärla samt Ronneby socknar af Medelstads härad; hvaremot de öfrige socknarne eller Fridlefstads och Backaryd i sistnämnde härad, samt alla socknar i Östra härad, ännu äro i saknad deraf, oaktadt presterskapet flere gånger uppmanat dem, att icke åsidosätta en fördel, hvars underlåtaude ofta medfört de beklagligaste följder genom misslyckade barnförlossningar.

Skjutsen vid de 16 gästgifvaregårdar, som finnas å landet, utgöres af gästgifvarne och hufvudsakligast af reservlagen. Någon öfverenskommelse om skjutsens bestridande på entreprenad har ännu icke kommit till stånd. *Durchmarcher* inträffa ofta och äro gauska betungande; dock har betydlig lättnad blifvit beredd derigenom, att transporter af manskap numera, så ofta ske kan, verkställas sjöledes.

Socknemagasinet finnes blott i Hoby socken.

Jemte de i städerna Carlskrona, Carlshamn och Sölvesborg iurättade *Sparbankar*, finnas äfven en sådan i Ronneby köping samt en i Jemshögs socken; utgörande behållningen å insättningarne i den förra omkring 16,000 R:dr och i Jemshög 14,000 R:dr.

Ett Brandstodsbolag till försäkring af fast och lös egendom å landet har inom länet blifvit bildadt och reglementet för detsamma är af Kongl. Majt, under den 17 April 1843, i nåder fastställt. Detta bolag, hvars verksamhet kan anses hafva börjat den 1 April 1844, då teckningssumman utgjorde

7,812,830 R:dr riksgäldssedlar, har allt mer och mer vunnit förtroende. Tecknings- och ansvarighetssumman utgör nu för fast egendom 5,038,350 R:dr samt för lösören 4,997,280 eller tillhopa 10,035,630 R:dr riksgäldssedlar.

Inom *Jemshögs socken* finnes en särskild Brandstods-förening med ansvarighet till belopp af 700,000 R:dr för fast och 1,200,000 R:dr för löseegendom.

Under sistlidet år har en afdelning af Smålands Privatbank blifvit förlagd i Carlskrona, och, enligt Kongl. Maj:ts nådiga kuugörelse den 2 November 1847, har länet vunnit delaktighet uti den Småländska Hypotheksföreningen.

§ 5.

Städer.

Länet äger tre städer, Carlskrona, Carlshamn och Sölvesborg, samt två köpingar, Ronneby och Christianopel.

Carlskrona.

Såsom hufvudstation för Flottan och ägande dertill den förträffligaste hamn, kan denna ort räknas för en af de vigtigaste i riket. Dess *folkmängd*, som år 1827 utgjorde 10,636 och år 1842, det sista af de år, som förra Femårsberättelsen omfattar, var 10,746, uppgår nu till ett antal af 11,104. Af dessa äro:

	Skattskrifna.	Skattfria.	Summa.
Mankön . . .	2,014.	2,856.	4,870.
Qvinkön . . .	3,938.	2,296.	6,234.
	<u>5,052.</u>	<u>5,152.</u>	<u>11,104.</u>

Bland de skattfria äro äfven räknade de af Flottans gemenskap, som njuta befrielse från personella utskylder, och utgöra ett antal af 1,029; bland öfrige skattfria finnas öfveräriga af mankön 138 och af qvinkön 555.

Med hänsigt till yrken äro invånarne sålunda fördelade:

Embets- och Tjenstemän, utom de vid Flottan anställda	67.
Ståndspersoner och andre enskilde personer	270.
Borgare	277.
Fabrikmästare	5.
Handelsbetjening	68.
Fabriks- och Handtverksbetjening	119.
Diverse personer, som äro sina egna	570.

Af Arbetsklassen 109.

Vid Flottan anställde:

Embets- och Tjenstemän	304.
Underbefäl	297.
Marinsoldater	800.
Matrosar och Jungmän	360.
Skeppsgossar	300.
Kronotimmermän	590.
Andra Varfsarbetare	90.

Näringsar kunna icke anses hafva tilltagit, åtminstone synes någon tillväxt uti idkarnes förmögenhet ej hafva inträffat. *Handeln* och *Sjöfarten* inskränker sig hufvudsakligen till omsorgen, att förse orten med dess förnödenheter. Antalet af handlande, inräknadt de i Christianopels köping bosatte, är 85; men få deribland äro skeppsredare; och för utskeppning finnas egentligen inga produkter utom trävaror, som synnerligast uppköpas från de länet angränsande skogstrakter i Småland; men exporten häraf är vida under den i Calmar och Carlshamn. Staden äger för närvarande endast 4 briggar om 404 $\frac{1}{10}$ läster, 7 skonorter om 297 $\frac{2}{10}$ läster, 1 galeas om 33 $\frac{3}{10}$ läster och 7 st. jakter om 160 $\frac{7}{10}$ läster eller sammanlagdt 19 fartyg om 896 $\frac{4}{10}$ läster.

Enligt tullspecialerna utgjorde:

	Utgående tull.	Inkommande tull.
År 1843	2,238: 45. —	47,587: 40. —
» 1844	4,264: 13. —	38,187: 11. —
» 1845	4,022: 5. —	55,146: 40. —
» 1846	4,611: 25. —	54,475: 40. —
» 1847	4,343: 29. —	37,610: 27. —

Handtverkerierne. Flottans handtverkare och garnisonsmanskapet dela med stadens borgare af handtverksklassen utvägarne till arbetsförtjenst. Ingen bland härvarande handtverkare kan anses äga förmögenhet öfver medelmåttan, men många äro fattige och hafva svårt att berga sig. Deras förarbetning inskränker sig också endast till stadens invånares behof och sällan afsättas deras tillverkningar till andra orter. Antalet af handtverkare och andra dermed jemnförliga näringsidkare är 192.

Några nya näringsar hafva sedan förra Femårsberättelsen härstädes icke uppkommit, och finnas i staden nu:

Fem Tobaksfabriker.

Två Apothek.

Ett Kopvaerdi-varf, hvarå nybyggnad och reparation af större och mindre fartyg verkställas, hufvudsakligen för andra örter.

Två Boktryckerier och en Boklåda.

En Sparbank, hvars egen kapitalfond vid 1847 års slut utgjorde 6,029 R:dr 9 sk. 11 rst., då insättningssumman uppgick till 221,324 R:dr 24 sk.

Härförutan har under sistlidet år härstädes blifvit inrättadt ett afdelningskontor af *Smålands Privatbank*.

Stadens Styrelse utgöres af 2 borgmästare, en för justitie- och en för politie-ärender, samt 4 rådmän, af hvilka den ene tillika är magistratssekreterare; och biträdes rådstufvurätten af en stadsnotarie och en notarie för de ärenden, hvilka, sedan kämnersrätten, tillika med den särskilda kämnerspreses-tjensten, enligt Kongl. Maj:ts nådiga beslut den 19 Juni 1845, blifvit indragen, äro från sistnämnde rätt till rådstufvurätten öfverflyttade. Politieborgmästaren är ordförande i den år 1828 härstädes inrättade poliskammare och har till bisittare 2 borgare, som turvis ombytas. Härförutan finnas en stadsbokhållare, en stadskassör samt en stadsfiskal och 9 polisbetjenter.

I ecklesiastikt hänseende innefattar staden två församlingar, nämligen Amiralitets- och Stadsförsamlingarne. Till den förra höra de som lyda under Kongl. Maj:ts flotta, vare sig befäl, manskap eller civile tjenstemän, deras hustrur, barn och husfolk samt efterlevande enkor och omyndige barn; varandes derstädes anställde en pastor och tre kompastorer. Stadsförsamlingen åter utgör ett territorialpastorat af lika område med staden, med två kyrkor under en pastor med två adjunkter; och dit höra alla de bland stadens invånare, som icke lyda under Amiralitetsförsamlingen, ehvar de äro boende.

Stadens Drätselverk förvaltas af en *Drätselkommission*, bestående af valde ledamöter af så väl borgerskapet, som stadens öfrige invånare, enligt af Kongl. Maj:ts den 20 November 1843 fastställt reglemente. Till denna kommissions åliggande hörer förvaltningen af stadens jord, utgörande $4\frac{1}{4}$ mantal med en jordrymd af 1,062 $\frac{3}{4}$ tunnland, deraf en del användes till bete för stadens kreatur, och den öfriga är indelad i farmer, som blifvit utarrenderade emot viss spannmålsränta och penningearrende per tunnland. Denna sednare jord är synnerligen väl odlad. De kassor, som af drätselkommissionen förvaltas och hvarifrån de mot hvarje titel svarande utgifter bestridas, äro:

1:o *Tolagskassan*. De hufvudsakliga inkomsterne äro tolagsmedlen samt tomtören, jemte hamn- och bro-afgifter samt sakören; hvaremot derifrån bestrides

aflöning och extra utgifter för magistraten med flere. Vid 1846 års slut hade denna kassa en behållning af 11,642 R:dr 27 sk. 1 rst. Under år 1847 hafva inkomsterne utgjort 8,517 R:dr 15 sk. 5 rst. och utgifterne 8,655 R:dr 19 sk. 2 rst., hvadan behållningen blifvit minskad med 138 R:dr 3 sk. 9 rst. eller till 11,504 R:dr 23 sk. 4 rst., hvilket härrört deraf, att tolags-inkomsterne, som vanligen uppgå till omkring 7000 R:dr, år 1847 endast utgjorde 5,558 R:dr.

2:o *Mudderkassan*, som vid 1846 års slut ägde en behållning af 3,149 R:dr, 47 sk. 3 rst., och hvars inkomst för år 1847 utgjorde 578 R:dr 25 sk. 11 rst., med en utgift af 295 R:dr 26 sk. 8 rst., så att behållningen vid sistnämde års slut uppgick till 3,432 R:dr 34 sk. 8 rst.

3:o *Stenbrokassan*, hvars inkomst, hufvudsakligen bestående i så kallade bro-medel eller afgift af trafikerande, för år 1847 utgjort 2,434 R:dr 12 sk. 5 rst., hvarmed blifvit bestridda utgifter till belopp af 232 R:dr 33 sk. 2 rst., så att, då härtill lägges kassans skuld vid 1846 års slut 730 R:dr 29 sk. 10 rst., dess behållning vid förstnämnda års slut uppgick till 1,470 R:dr 45 sk. 5 rst.

4:o *Egentliga Drätselkassan*, hvilken innefattar skjutsinrättnings-, lykttändningsafgifts-, brandvakts-, arrendejords-, väghållnings-, brandredskaps-, gatuhållnings-, mulbetes-, Hoglands parks-, aflönings-, fiskes-, fastighets- och distilleringsrättighets-konto; utvisande 1847 års räkenskaper ett inkomstbelopp af 5,983 R:dr 39 sk. 8 rst. samt en utgift af 8,852 R:dr 18 sk. 9 rst. och således en brist af 2,868 R:dr 27 sk. 1 rst., som måst af andra medel fyllas; och har denna kassa en skuld af 4,537 R:dr 13 sk. 4 rst.

Under *Borgerskapets äldstes* vård finnes en särskild kassa, nämligen *Borgerskapets enskilda*, hvaruti ingå inkomsterna af borgares öretalsskatt, som år 1847 utgjorde 1,492 R:dr, arrende för det borgerskapet enskildt tillhöriga hemmanet Hästö, 604 R:dr, jemte arrendet för några öar samt fisket dervid, så att hela inkomsten nämnde år utgjorde 2,235 R:dr; och bestridas med dessa inkomster, jemte aflöningen för förvaltningen, hufvudsakligen båtsmans-vacance-afgift för borgerskapet samt arfvode till stadens fullmäktige vid riksdagarne.

Den särskilda tabellen för städerna utvisar, att statsbidragen för Carlskrona uppgå till sammanlagdt 58,108 R:dr 4 sk. 11 rst. — Af de bidrag, som i tabellen upptagas under rubrikerna klereciets underhåll och diverse onera, utgå för hus och tomter till:

Brandvaktinrättningen	1,360: 13. 6.
Brandredskaps underhåll	347: 4. —
Tomtören	1,372: 36. —

Gatulykttändning	968:	29.	9.
Wadstena Krigsmanshusafgift	82:	42.	3.
Afgift till underhåll af stadens kyrkor	1,360:	13.	6.
Af jordens afkastning eller afgäld utgår till rådhus och publika byggnaders underhåll	740:	—	—
samt för personer:			
Kurhusmedel	646:	42.	—
Spinnhusmedel	43:	—	—
Kontrollstämpelmedel	79:	25.	10.
Riddarhusafgift	65:	—	—
Afgift till stadspastoratet	3,237:	36.	11.
Do till Amiralitetskyrkan	180:	4.	—
Öretalsafgift	1,620:	8.	—
Afgift till handelskassan	228:	24.	—
Do till handtverksföreningens kassa	80:	12.	—
Extra folkskoleafgift	383:	30.	—
Brandvaksinrättningen	1,671:	—	—

För *ungdomens undervisning* finnas jemte en lägre lärdomsskola med en apologistklass, i hvilken skola under sistlidet år 128 lärjungar begagnat undervisning och högsta antalet samtidigt varit 110, samt vid Kongl. Majts flotta artilleri-, styrmans-, konstruktions-, skeppsgosse- och barnhus-skolorna, dels en med fattigvårdsinrättningen förenad skola för omkring 105 barn af begge könen, dels ock en under loppet af förlidet och innevarande år inom stadsförsamlingen inrättad folkskola, der omkring 150 barn af båda könen undervisas, de af qvinkönet jemväl uti hvarjehanda fruntimmersarbeten. Fattigvårdsinrättningens skola är tillika så kallad söndagsskola, hvarest tillfälle är lemnadt till undervisning för handtverkslärningar och andra, under vissa timmar på söndagseftermiddagarne.

Å härvarande kopparverdi-varf finnes ett särskilt skeppsbyggeri-institut, som med statsmedel underhålles. Två lärare äro der stationerade, och elevernas antal är för närvarande 12.

Sjukvården. För kronans manskap är flottans sjukhus. Staden aflönar en särskild stadsläkare, men äger icke någon sjukhusinrättning. Styrelsen för länets lasarett och kurhus har dock efter tillgång på utrymme, mot och utan betalning, intagit på lasarettafdelningen sjuklingar, som anmäls.

Stadens Fattigvårds-inrättning, för hvilken reglemente är af Kongl. Maj:ten 1 November 1837 i nåder fastställt, omfattar så väl stads- som Amiralitetsförsamlingen och är en af de betydligare och kostsammare i riket. Stadens invånares bidrag utgör omkring 7,830 R:dr och erhålles derutöfver af statsverket, såsom ordinarie bidrag 3,000 R:dr, samt extra anslag, som för sistlidet år utgjort 2,866 R:dr 32 sk. — På fattighuset försörjas för närvarande 209 personer, hvarjemte 321 personer, som bo i staden, åtnjuta understöd dels i kontant och dels med mat; 47 barn och 18 äldre personer äro utackorderade.

Orsaken till det betydliga antalet af fattige är förnämligast att söka deruti, att stadens folkmängd till så stor del utgöres af kronans manskap, jemte deras hustrur och barn; och hvad här ofvan är yttradt i afseende på de å landet bosatte båtsmän, gäller än mera om de förra. Hela denna folkmassa är af kronans gage endast lifvärd för dagen, och måste således, så snart samma gage upphör, blifva verkliga fattighjon, åtminstone i den mån egen arbetskraft är otillräcklig till förvärfvande af lifsbergning eller tillfälle till dess användande saknas. Enligt förut gällande författningar ansågos äfven sådana bland flottans värfvade manskap, som blott i och för tjenstgöringen vistats härstädes, tillhöra detta samhälle såsom rätter försörjningsort, och följden deraf, helst då den värfvade truppen fordom var än mera talrik, blef, att härvarande fattigvård öfver höfvan betungades. Genom sednast utfärdade nådiga författning, angående fattigvården, är åtminstone sistberörde obillighet undanröjd; och man kan alltså hoppas att, i mån som de förut varande fattighjoneu afgå, antalet deraf skall framdeles minskas.

Från tvänne särskilda donationsfonder, bestående af Lundeska och Danielssonska kassorna, till belopp, den forra af 25,056 R:dr 19 sk. 8 rst. och den sednare af 21,758 R:dr 22 sk. 5 rst., utgå understöd till behöfvande, mest inom borgareklassen.

Utom en af de här i staden boende handlande förut inrättad enke- och pupillkassa, som för närvarande utgör 109,670 R:dr 21 sk. 5 rst., hafva stadens handverkare likaledes inrättat en dylik för deras enkor och barn, hvilken kassa nu uppgår till 11,644 R:dr 35 sk. 8 rst. Begge äro försedda med af Kongl. Maj:ten fastställda reglementen.

Endast fyra *vårdshusidkare* eller så kallade marketentare, hvilka icke innehafva burskap, äro för innevarande år antagne; men den vinst, utminuteringen af starka drycker medför, förleder dock många att olofligen befatta sig dermed.

Sedligheten

Sedligheten framstår i allmänhet såsom god; och utom ett å en handlande af judiska nationen föröfvadt mord samt ett blodskamsbrott, hafva några svårare brott icke förekommit.

Enligt Kongl. Maj:ts nådiga bref af den 29 September 1846 och den 30 Mars 1847, skall ett nytt *länsfångelse med celler* här uppföras. Arbetet härvid har lemnat tillfälle till sysselsättning och förtjenst för många, som eljest icke kunnat påräkna det hos enskilde.

Stadsskjutsen, som förut varit utarrenderad, bestrides sedan den 1 Juni 1837 genom stadens Drätselkommissions försorg; och är en särskild lokal dertill inköpt.

Carlshamn.

Denna stad, belägen vid utloppet af Mie-ån, har god och rymlig hamn. Folkmängden har under de sistförflutna fem åren stigit från 4,473 till 4,707, af hvilka äro:

	Skattskrifna.	Skattfria.	Summa.
Mankön . . .	4,107.	879.	4,986.
Qvinkön . . .	4,562.	4,159.	2,721.
	<hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/>		
	2,669.	2,038.	4,707.

Handeln och Sjöfarten äro här lifligare än i Carlskrona, och antalet af handlande är 42. Staden äger 21 större och mindre fartyg om tillhopa 1,119 läster. Den hufvudsakliga exporten består fortfarande af trävaror, hvilka under loppet af några år med fördel kunnat i Franska hamnar afsättas, förnämligast plankor, hvaraf orten lemna ett företrädesvis begärligt slag. Fraktfarten har äfven varit vinstgifvande, dertill den under dessa år inträffade starka spannmålstransport mycket bidragit. Utsigterna i detta hänseende äro dock nu betydligt försämrade, och mycken farhåga yltras, att så väl denna gren af handeln, som exporten på Frankrike, skall lida, till följd af det företräde, som blifvit inrymdt åt Ryska och Finska fartyg, hvilka, genom en nyligen emellan Ryssland och Frankrike afslutad traktat, blifvit befriade från den dryga tonnage-afgiften i Franska hamnar af 8 francs per läst, utgörande för en vanlig på Medelhafvet seglande brigg 400 à 500 R:dr banko.

Sedan år 1846 arbetas i Carlshamn på en kostbar hamnbyggnad, dertill medel i första rummet funnits uti mudderkassans under flera års tid samlade behållning, hvilken nyssnämnda år utgjorde omkring 20,000 R:dr, och ett lika

belopp har af Rikets Ständer vid 1844—1845 årens riksdag för detta ändamål blifvit beviljadt såsom lån med successiv afbetalning från 1851 års början. Arbetet anses redan vara till $\frac{3}{4}$ framskridet, ehuru, enligt afslutade kontraktet, det först 1856 bör vara fullbordadt.

Tullintraderna hafva utgjort:

	För utsköpade varor.	För inkommande varor.
År 1843	3,652: 32.	58,663: 40.
» 1844	2,923: 32.	62,297: 41.
» 1845	2,681: 41.	72,553: 45.
» 1846	2,729: 30.	69,537: 8.
» 1847	2,273: 9.	62,074: 36.

Handtverkerierna utmärka icke någon förkofran; det är sällsynt, att en handtverksiddkare kan, såsom sådan, bereda sig välstånd. Flertalet har knapp bergning och många befinna sig i fattigdom. Farhåga yttras, att den sistnämnde kategorien skall komma att ökas genom intrång af dem, hvilka redan sökt eller ytterligare komma att söka rättighet till sjelfförsörjning. Denna fruktan synes dock grunda sig mera på en förmodan, än på någon slags visshet, enär så kort tid förflutit sedan tillämpningen af stadgandena i detta afseende vidtog, att något säkert omdöme häröfver ännu icke är möjligt. — Antalet af handtverkare och dermed jemnförlike näringsiddkare är 122.

Bland fabriker, handtverkerier och andra näringar af större omfång märkas:

Ett Skeppsvarf med 40 ständiga arbetare, hvilkas antal vid särskilda tillfällen blifvit ökad med 20 extra arbetare. Utom större och mindre reparationer, hafva under de sista fem åren blifvit nybyggda sex fartyg om tillhoppa 300 svåra läster, hvilka äro försållda till särskilda personer för 45,000 R:dr banko.

En Segelduks- och Buldansfabrik, tillhörig ett bolag af 100 lotter. Under sistlidet år har derstädes med 12 väfstolar och 21 personer, deraf 14 mantalsskrifne, tillverkats 7,857 alnar finare och gröfre buldan, samt 2,308 alnar dubbel tältduk, till ett värde af 5,830 R:dr banko. Under vintertiden erhålla från denna fabrik ett betydligt antal af stadens fattiga qvinnor spinningarbete.

Tre Färgerier, hvarest med 16 arbetare, af hvilka 14 äro mantalsskrifne, under sistlidet år garn och tyger blifvit färgade för 12,149 R:dr banko. Kemiska blekningsanstalter äro med tvänne af dessa färgerier förenade.

En Kortfabrik, hvars tillverkning under sista året af 55 gross spelkort uppgifves vara värd 2,750 R:dr. — Vid denna fabrik sysselsättas 12 personer, deraf 5 äro mantalsskrifne.

Fem Snus- och Tobaksfabriker med fem mantalsskrifne arbetare och en tillverkning af 15,949 R:dr.

Ett Bomullsspinneri, anlagdt vid Strömma och tillhörigt ett bolag af 20 lotter. Under sistlidet är blefvo derstädes med 274 arbetare, hvaribland 123 skattskrifne, på 32 spinnstolar tillverkade 729,330 \mathcal{A} bomullsgarn, till ett värde af 391,518 R:dr banko.

Stadens Styrelse utgöres af en borgmästare och 3 rådmän med en magistratssekreterare. En af rådmännen är ordförande i kämnerrätten och biträdes af en notarie. Härförutan finnes en stadsfiskal och nödig polisbetjening. Enligt Kongl. Maj:ts nådiga beslut den 28 sistlidne November, kommer kämnerrätten med detta årets utgång att upphöra.

I ecklesiastikt hänseende utgör staden gemensamt med den derintill ligande Asaruins socken ett pastorat.

Stadens jord består dels af de donerade hemmanen Bodekelle och Bodes-
torp, hvarå staden är anlagd, och dels af inköpta hemmanen Munkahus $\frac{1}{4}$,
Hunnemara $1\frac{1}{2}$, Vestra Tubbaryd $\frac{1}{4}$, Östra Tubbaryd $\frac{1}{4}$, och Strömma $\frac{3}{4}$ dels
mantal. Med undantag af Strömma, som till magistratens disposition för
förbättring af dess löneförmåner är upplåtet och hvarrest ofvanomförmälda
spinneri blifvit anlagdt, äro inägorna till de öfriga hemmanen, utarrenderade
till enskilde personer, hvilka begagna dem till produktion af hvarjehanda sädes-
slag och potatis, på sätt tabellen utvisar. Utmarken användes till bete för
stadens kreatur mot viss årlig afgift.

Stadens inkomster förvaltas af en Drätselkommission, enligt af Kongl. Maj:t
den 13 Mars 1845 fastställt reglemente, och var förhållandet med de under
denna kommission stående kassor för sistlidet är följande: a) Magistratens lö-
ningskassa, hvars inkomster, bestående af ordinarie och inqvarteringstolag 3,348
R:dr 24 sk. 11 rst. — upplupne räntor 2,461 R:dr 31 sk. 10 rst. — vågpen-
ningar 1,305 R:dr 5 sk. 8 rst. samt mätarepenningar, tomtöremedel och arrende
af torgvägen 423 R:dr 8 sk. 10 rst. eller tillhopa 7,538 R:dr 23 sk. 3 rst.,
och hvarmed bestrides aflöning till magistraten, extra löner och arfvoden, re-
paration af allmänna byggnader, kajer och allmänna platser m. m., har haft
ett öfverskott af 434 R:dr 18 sk. 3 rst., som ingått till allmänna kassan.
b) Borgerskapets enskilda kassa, till hvilken ingå arrende-afgifterna för stadens
jord, jemte mulbetespenningar och hyror, tillhopa 5,259 R:dr 36 sk. 9 rst.,
har, efter bestridda utgifter för båtsmans-vakans-afgift, båtsmans-aflöning, skjuts-
hållning, vägunderhåll och skatter samt riksdagsmannaarfvode m. m., haft en
behållning af 1,722 R:dr 20 sk., som likaledes ingått till allmänna kassan.

c) Sistnämnda eller så kallade allmänna kassans inkomster hafva, jemte omfördälda tillskott från de 2:ne öfriga kassorna, hufvudsakligast bestått i kroghållningsafgifter och uttaxerade stadsskatter, samt uppgått till 5,894 R:dr 46 sk. 5 rst. Utgifterna åter hafva varit för kyrkans och brandkassans behof, till fångvården samt diverse aflöningsår med 4,151 R:dr 41 sk. 2 rst., så att en behållning uppkommit af 1,743 R:dr 5 sk. 3 rst.

Särskildt har staden i hamn- och muddarmedel haft en inkomst af 5,461 R:dr 2 sk., som är anslagen till hamnbyggnaden och hamnens framtida underhåll.

Statsbidragen för Carlshamn uppgå, enligt tabellen, till 25,986 R:dr 25 sk. 8 rst.

För *Barnundervisningen* finnas:

1:o En lärdomsskola med en rektor och två kolleger, hvilka aflönas af staden; och hafva lärjungarnes antal för lidet år utgjort 60.

2:o En vexelundervisningsskola, hvarest under samma år 104 gossar inhemtat de första grunderna i kristendoms-kunskap, räkning och skrifning.

3:o En folkskola, som först under innevarande år blifvit öppnad.

4:o En flickskola; bekostad och ställd under tillsyn af några bland stadens husmödrar, der omkring 40 fattiga flickor sist lidet år njutit undervisning.

5:o En navigationsskola, med årligt statsanslag af 700 R:dr banko, från hvilken skola sist lidet år utexaminerades 28 ynglingar, deribland 17 godkändes såsom styrmän i andra klassen, 6 såsom sjökaptener i andra och 5 såsom sådane i första klassen.

Sjukvården besörjes af 2:ne stads-läkare; och finnes en särskild sjukhus-inrättning med utrymme för 6 högst 10 personer, vid hvilken i medeltal årligen 20 personer blifvit vårdade.

Staden äger för öfrigt en *Helsobrunn*, ett *Apothek* samt en *Sparbank*, hvilken vid näst lidet års utgång ägde en egen fond af 7,292 R:dr samt insatte kapitaler till belopp af 109,647 R:dr 17 sk.

Stadens fattigvård är i hög grad betungande. Under åren 1843 till och med 1846, då nöden till en stor del afhjelpades genom utdelande af gåfvor i husen, uppgingo utgifterna i medeltal till 5,276 R:dr årligen. Från vårtiden sist lidet år har tiggeriet varit alldeles afskaffadt; men för åstadkommande häraf erfordrades, utom särskildt efter subskription sammanskjutna 2,886 R:dr 16 sk., en omkostnadssumma af 6,374 R:dr, som föranledde uttaxering af 116½ procent, i förhållande till allmänna bevillningen efter andra artikeln.

Sedligheten är god.

Stadsskjutsens utgörande är, genom innevarande år afslutadt kontrakt, upplåtet på entreprenad.

Sölvesborg.

Folkmängden, som år 1842 utgjorde 1,317 personer, har under sistförflutna 5 år endast ökats med 26 personer, eller till 1,343, af hvilka äro:

	Skattskrifna.	Skattfria.	Summa.
Mankön . . .	360.	415.	775.
Qvinkön . . .	258.	310.	568.
	<u>618.</u>	<u>725.</u>	<u>1,343.</u>

Stadens läge vid en sjövik, som lemnar god hamn för 10 à 11 fots djupgående fartyg och på ett afstånd af blott $\frac{1}{2}$ mil från Skånska gränsen, erbjuder ett fördelaktigt tillfälle till handel med landtmannaprodukter från den omgifvande sädesrika orten, hufvudsakligen brännvin. De handlande äro tjugu och staden äger 9 stycken större och mindre fartyg, hvilka sysselsättas, dels med transport af brännvin till orter inom riket och dels med frakter på utländska orter. Fråga om stapelstads rätt för Sölvesborg är vid nästförflutne riksdag väckt och af Rikets Ständer till Kongl. Majts nådiga pröfning hemställd.

Handtverkerierna hafva under sednare åren icke undergått någon anmärkningsvärd förändring. — Antalet af handtverkare och idkare af dermed jemnförliga yrken är 74.

Till stadens hufvudsakligare näringsutvägar hör äfven räknas jordbruket, emedan den äger 3 $\frac{1}{2}$ mantal donerad jord, deraf omkring 400 tunnland äro inägor, som, med undantag af löningsjorden till stadens borgmästare och kyrkoherde, tillhopa något öfver 30 tunnland, samt stadens enskilda odelade jord 20 tunnland, besittas af tomtägare inom staden; men utmarken öfver 700 tunnland gagnas gemensamt till mulbete för stadsboernes kreatur och är till större delen bevuxen med bokskog, som, vid årligen anställda utsyningar, tillskyndar stadskassan en inkomst af omkring 1,000 R:dr; och kan vid inträffande ollonskofvel påräknas minst en dylik summa i ollongäld. — Sådan skog har blifvit återplanterad på en rymd af öfver 350 tunnland.

Stadens styrelse består af en borgmästare och två rådmän, hvilka sednare årligen utväljas bland stadens borgerskap; hvarjemte finnes en stadsfiskal med nödig polisbetjening.

Staden med kringliggande byar, Sölve, Sölvesborgs slott, Inde, Sissebäck och Waljö, utgöra ett pastorat.

Stadens inkomster utgöras hufvudsakligen af den ofvannämnda, som hemtas från afkastningen af bokskogen, och resten erhålles dels från handel och sjöfart med omkring 400 R:dr och genom stadsskatter, som stadens invånare erlägga i mån af bevillningen efter 2 artikeln.

Statsbidragen uppgå, enligt tabellen, till 7,754 R:dr 18 sk.

Barnundervisningen bestrides i ett staden tillhörigt skolhus uti en så kallad lägre apologistkola med en rektor och en kollega; och för de mindre barnen meddelas, uti särskild staden tillhörig lokal, undervisning efter Lancastermethod af särskild antagen lärare.

Sjukvården besörjes af en i staden stationerad provincialläkare, en stadsläkare och en fältskär; och finnes här jemväl ett privilegieradt apothek samt ett större badhus.

Fattigförsörjningen handhafves af en dertill vald direktiou, som, i enlighet med ett af Kongl. Maj:t år 1822 fastställt reglemente, besörjer omkring 27 stycken fattiges vård och underhåll i en dertill uppförd byggnad.

En i staden år 1838 grundlagd sparbank hade vid 1847 års slut en grundfond af 1,695 R:dr 22 sk. och insättarnes fordran utgjorde 73,257 R:dr.

Under *Carlskrona stad* lyda 2:ne köpingar Ronneby i Medelstads och Christianopol i Östra härad.

Ronneby, med 1700 invånare, deribland 16 handlande och 43 handverkare, drifver en icke obetydlig handel med skogsprodukter. Köpingen äger 1 skonert, 2 galeaser samt 3 slupar och jakter om tillhoppa 144 $\frac{1}{2}$ läster. Derigenom att köpingen ligger mer än $\frac{1}{4}$ mil från den hafsvik, hvori Rottneån utfaller, uppkomma flera obehämligheter för sjöfarten, till hvilkas afhjelpande man dock nu är sysselsatt med upptagande af grund i ån och segel-ledens upprensande.

Den genom köpingen löpande å formerar der ett betydligt vattenfall, hvarvid flere qvarnar, stampar och ett pappersbruk äro anlagde; äfvensom en kopparhammare med valsverk är under anläggning af samma personer, hvilka här redan hafva verkstad, der 30 arbetare sysselsättas med åtskilliga slags tillverkningar i koppar, malm och jern.

Köpingen lyder i judicielt afseende under Medelstads häradsrätt och utgör ett pastorat med socknen af samma namn, hvars kyrka finnes i köpingen. Handlande och handverkare derstädes äro borgare i Carlskrona och sortera i sådant afseende under Carlskrona magistrat.

Ekonomi och politi handhafvas af en särskild köpingsnämud, enligt af Kongl. Maj:t den 6 September 1847 fastställt reglemente. Till nämndens

biträde finnes en polisuppsyningsman anställd. Särskildt postkontor är i Ronneby inrättadt.

Den jord, som fordom varit donerad till Ronneby såsom stad, äges ännu till en del af köpingens invånare, men till det öfriga af andra personer och är delad i smärre skiften utan gräns för klyfningen.

För köpingen är särskild läkare antagen, äfvensom der finnes ett privilegieradt apothek.

Köpingens *fattigvård* är afskiljd från socknens, och utgifterna dertill äro ganska betungande, enär icke mindre än 124 fattige måste förses med understöd.

Christianopels köping är af ringa betydhet. Der finnas blott 2 handlande samt några handverkare. Carlskrona landskontor och kansli den 30 December 1848.

ARVID FAXE.

C. G. Fehrman.

R. Trägårh.

